

Vattendraken

Drakar kan vara av två slag, eldsprutande eller mer ormlika. Föreställningar om vattendrakar finns på många håll i världen. En skotsk sägen berättar om den ringlande draken som skapade ön Island. Hos invånare på låglandet i Laos kan husen formas som naga, den mytiska ormen eller vattendraken.

I urgammal folktro och traditionell religion i hela världen är det vanligt med en koppling mellan drakar och vatten. Men på Internetssökmotor Google fick jag nyligen över 26 000 träffar på sökorden "drakar och vatten" – så vattenkopplingen tycks på något vis kvarstå än idag...

"Det enkla folket ser drakar i molnen, i de stora floderna, i regnet som faller". Så skriver Alf Henrikson med flera i "Hexikon. En sagolik uppslagsbok". Västerländska drakar är av två slag. En, mer heraldisk, sprutar eld. En annan, mer ormlig, håller oftast till i havet. Enligt en skotsk sägen spottade en sådan ormlig drake när den var döende ut sina tänder. Tänderna blev till Orkney-, Shetlands-, och Färöarna. Men drakens tunga trasslade också in sig i människans ena horn. Draken ringlade i kramp ihop kroppen som blev till Island.

I vår egen fornnordiska tradition ringlar sig Midgårdsormen runt världen. Åsguden Tor fångar ormen i en berömd fiskehistoria, men lyckas bara trampa håll i botten på båten, inte få upp Midgårdsormen. Vid den senare världsundergången, Ragnarök, möts Tor och Midgårdsormen igen varvid de dödar varandra.

Lindormen och hornålen – en märklig behornad "vattenorm" – förekommer också i skånska sägner och berättelser.

Avbildas sjuhövdat

Österut finns stora drakar. Inom kinesisk och babylonisk mytologi – som påverkats av egyptisk – är de inte sällan kopplade

till vatten. I Östern sammanknipas draken med fruktbarhet, förvandling och livsrytm, som alla tre kan knytas till vattnet. I den kinesiska nyårsparaden är draken ett självklart inslag. Och Tiamat, drakgudinnan i Babylon, blev en gestalt i vad som av vissa räknas som den första drakmyten. Hon skildras som en representant för saltvattnet och avbildas sjuhövdat.

Den berättelsen anses kunna ha spridits

Berättelser om väldiga drakar eller sjöodjur som ofta kopplas till havet eller andra vatten finns i många kulturer. Här syns Anders Wisslers stora fontänskulptur "Tors fiske" från 1903, på Mariatorget i Stockholm. Foto: Henrik Persson

därifrån, alltså från området mellan floderna Eufrat och Tigris, österut till Indien och Kina. Och dessutom västerut via Grekland till Europa. Kanske är det i dessa för nordeuropeer förr så avlägsna trakter i Asien som förebilden till berättelserna om Skottlands Loch Ness-monster och Storsjöodjuret i Jämtland en gång uppstått, om vi nu ska tro på kulturspridningsläror?

I den indiska drakmyten kämpar guden Indra mot Vritra, regndraken. Kanske en symbolbeskrivning av hurregnmolnklyvs av blixten? Vritra var den orm som hade

både solen och allt som världen behövde i sin kropp, liksom kaosvattnet, så att det hindrades att flyta fritt. Indra dödar Vritra och då släpps solen och vattnet ut.

I Västerlandet har vatten med rening och pånyttfödelse att göra. Vatten används vid dop och i annan religiös symbolik. Här finns också syndafloden som straff och kaos. Efter döden korsar människan ofta en flod eller nedsjunger i vatten.

Drakform på husen

I Kina ses drakens ringlande kropp som uttryck för en perfekt rytm, som man också tycker sig se i landskapet: i feng shui, spådomskonsten, gestaltas floder och sjösystem som drakar.

Vattendraken finns med i vardagslivet på många håll i världen. För invånarna på låglandet i Laos är deras vatten av två centralabyggnader som finns i byn. Den ena är skolan. Men en wat står för byns identitet och ärenplats för ceremonier och högtider.

Beroende på hur välbärgad byn är och vilket stöd från byborna man kan få varierar husen från enkla trä- och bambubyggnader till stora utsmyckade, gjorda av tegel eller betong som pryts med färggranna väggmålningar och tegelpannetak. De formas för att likna böjningen hos naga, den mytiska ormen eller vattendraken.

En av invånarna på Lone Pine i Brisbane, Australien, är en nu levande ödla som döpts till "den östra vattendraken".

Henrik Persson

Fakta ur:

Malin Fitger: "Drakens roll i saga och myt". Uppsats på fortsättningskursen, religionshistoriska institutionen vid Stockholms Universitet.

Alf Henrikson, Disa Törngren, Lars Hansson: "Hexikon. En sagolik uppslagsbok".

Åke Hultkrantz: "Vem är vem i nordisk mytologi?".

Maria Leach, Jerome Fried red: "Funk & Wagnalls Standard Dictionary of Folklore, Mythology and Legend".